

Анкета Прометея

1. Походження героя. Прометей – це титан-провидець, син богині справедливості і правосуддя Феміди та титана Іапета, якого Зевс скинув у Тартар. У перекладі з грецької Prometheus означає «провидець».

2. Вчинки героя

- допоміг Зевсу стати до влади,
- опікувався людьми: навчив їх багатьом ремеслам: будувати житла, плавати на човнах, напинати вітрила, полювати, приручати тварин, кувати зброю, приборкувати вогонь, добувати мідь, золото, срібло, знаходити шлях по зорях
- допоміг людям укласти угоду з богами;
- викрав вогонь, “люди стали дужчі, сміливіші, вони вже не схилялися покійрно перед своєю долею”; “вони навчилися думати і тоді, мабуть уперше відчули себе людьми”

3. Покарання. Прикутий до скелі Кавказу, кожного дня могутній орел роздирав йому печінку. Гордо зносить покарання Зевса.

4. Звільнення. Звільнив Прометея – Геракл.

5. Риси характеру. Рішучий, справедливий, сміливий, розумний, благородний, кмітливий, гордий, непохитний, шляхетний, мужній, безкорисливий, альтруїст.

6. Символічні образи

Зевс – символ влади

Прометей – символ боротьби з владою, безкорисливої допомоги людям

Вогонь, який дав людям Прометей – це світло розуму й пізнання

«Прометейів вогонь», терміну «прометейїзм» - символи негасимого прагнення до свободи, до нових звершень у науці, поезії, мистецтві, потреба героїчних діянь на благо людства, до всього нового й нерозгаданого.

Іскра незгасного Прометеевого вогню палає в серцях мужніх волелюбних людей, що віддають свої сили і розум, усе життя на благо народів.

7. Пам'ять про Прометея. Люди, заради яких Прометей прийняв страшні муки, носять на згадку про нього металеві каблучки з коштовними камінцями.

За свідченням істориків, у Давній Греції на честь Прометея влаштовувалися свята священного вогню. Найбільш спритні й сильні елліни запалювали смолоскипи в Академії (так називався гай, розташований поблизу Афін, в якому любили розмірковувати філософи) і бігли з ним до Афін, а в місті від того вогню засвічували нові.

8. Образ Прометея – вічний образ¹. Прометей є носієм високих моральних ідеалів, що мають велике виховне значення для наступних поколінь. Його подвиг назавжди залишився взірцем самовідданого вчинку. У свідомість народів ім'я Прометея увійшло як символ борця за свободу та носія світоча Розуму. Саме тому титан започатковує галерею «вічних образів» світової літератури, до яких звертаються митці різних часів і народів. За кожної історичної епохи міф про Прометея приваблював письменників багатою символікою та різноплановістю ідей, закладених у ньому. Основними з них були ідеї тираноборства, свободоловства, непокори й гуманізму. Прометееві розум, сила духу, героїчне служіння людям і мужнє страждання заради їхнього щастя завжди хвилюватимуть прийдешні покоління.

Роль Прометея у житті людей

Життя людей до втручання Прометея. *«За сивої давнини люди були кволі, безсилі, лякливі. Вони не вмiли ні думати, ні розуміти того, що бачили довкола. Зі страхом дивилися вони на грозові хмари й пекуче сонце, безкрає море й височенні гори. І здавалося людям, що то*

---

¹ “Вічним” називають образ, який виходить за межі літературного твору і має загальнолюдське значення. (Прометей, Дон Жуан, Гамлет, Ромео і Джульєтта, Фауст, Дон Кіхот та ін.).

могутні божественні істоти. Від усього, що їх лякало, люди мерції ховалися в свої глибокі підземні нори, наче кроти. Не було в людей ані світлих жител, ані вогнищ родинних, їли вони тільки траву та сире коріння, я м'яса й не куштували, бо не знали мисливства».

Життя людей з допомогою Прометей “Прометей мав благородне, велике серце, він перший зглянувся на людей, навчив їх будувати світлі житла, плавати на човнах, напинати вітрила, полювати лісову звірину, приручати тварин; запряг у ярмо дикого бика, приборкав вільного коня, і ті стали вірними помічниками людини; навчив лікуватися цілющим зіллям, знаходити путь по зорях і лету птахів, навчив добувати із землі мідь, золото й срібло та користуватися щедрими дарами природи”. Знічев'я безсмертні боги взялися допомагати людям, навчати ремесел і хліборобства, але за те зажадали від них великої шани і багатих дарів.”

Допомога Прометей при угоді людей з богами. Прометей обдурих Зевса, обравши для жертви богам кістки, прикриті лискучим жиром, а людям залишив м'ясо, сховане під тельбухами. Відтоді “смертні стали їсти м'ясо, а кістки спалювати на шану безсмертним”. За це розлютився Зевс і “відмовив людям у життєдайнім вогні”.

Прометей викрав вогонь. «Пожалів людей своїм великим серцем титан Прометей і сміливо порушив Зевсову заборону. Титан пробрався у Зевсову оселю, мерції узяв із божественного вогнища невеличку іскру, сховав її у порожній очеретині та й приніс людям на землю. Титан пробрався в палац Зевса та вкрав вогонь для людей».

Вогонь в житті людей. “Відтоді засяяли, заяскравіли веселі вогнища на землі. Навколо них люди збиралися цілими родинами, смажили м'ясо, грілися, танцювали. Люди зажили тепер веселіше, дружніше, і з того щиро радів титан Прометей. Він навчив їх приборкувати вогонь, топити мідь, кувати зброю, і люди стали дужчі, сміливіші, вони вже не схилялися покійно перед своєю долею”; “вони навчилися думати і тоді, мабуть уперше відчули себе людьми”.

Образ Прометей у світовій літературі

Античність

Давня Греція та Давній Рим:

Гесіод «Теогонія». Прометей — борець проти свавільного захоплення влади олімпійськими богами.

Гесіод «Роботи і дні». Про те, як Зевса «одурих Прометей хитродумний», як громовержець придумав для людей різні клопоти, зокрема, «взявши вогонь, заховав».

Есхіл «Прометей закутий». Провідні ідеї трагедії: засудження тиранії, уславлення сили духу й самопожертви непересічної особистості у боротьбі з деспотичною владою, уславлення цивілізаційного розвитку людства, критика самодержавної влади

Лукіан «Прометей, або Кавказ». Написаний твір у формі діалогів, які ведуть між собою основні дійові особи — Гермес, Гефест і Прометей.

Овідій «Метаморфози»

XVII ст.

Іспанія: Кальдерон «Статуя Прометей»

XVIII ст.

Росія: М. Ломоносов «Письмо о пользе стекла»

Німеччина: Ода **Й.В. Гете** «Прометей» написана у вигляді монологу титана. Герой сміливо кидає в обличчя самому Зевсу звинувачення в підступності й жорстокості. Прометей — сам для себе моральний закон і джерело духовної незалежності. Він незламний, бо почуває свій кривий зв'язок з усім людством і всією природою. Гете вперше у європейській поезії відродив образ славнозвісного давньогрецького титана. Він наділив його героїчними рисами та зробив символом протесту проти авторитетів і змертвілих традицій.

http://svitliteraturu.com/load/dopomoga_uchnju_iz_zar_lit/6_klas/mif_pro_prometeja_dopomoga_u_chnju/15-1-0-676

XIX ст.

Англія: *Дж. Байрон* «Прометей». Вірш — це ліричний монолог поета, у якому висловлюється співчуття героєві, прославляється готовність пожити собою заради інших. Зевс для Прометея не тільки тиран, а й заздрісник, який не може пробачити титанові того, що він створив людей, що викрав для них небесний вогонь і залишився непохитним. Прометей не тільки не кається, а й кидає виклик громовержцеві. Він пишається тим, що зробив людей подібними до себе.

П.Б. Шеллі «Звільнений Прометей». У драмі П. Б. Шеллі конфлікт між Прометеєм і Зевсом носить непримиренний характер. Титан не підкоряється "ганебній владі" "могутнього, але не всевладного бога" Зевса. Шеллі по-своєму трактує міф. Зевса забирає в Аїд Демогоргон (Вічність). Твір завершується звільненням Прометея і апофеозом нового прегарного життя, перетворення світу на засадах Любові, Терпіння, Мудрості, Мужності й Честі.

XIX ст.

Росія: *М. Огарьов* «Прометей»

Україна:

Т.Шевченко «Кавказ». У поемі Т. Г. Шевченка Прометей - символ народу, який бореться. Про це свідчать і рядки поеми, звернені до борців проти поневолення і тиранії: «Борітеся — поборете...»

Леся Українка «Кассандра», «В катакомбах» та ін.

XX ст.

Росія: *К. Бальмонт* «Остання думка Прометея»

Австрія: *Ф.Кафка* «Прометей». Притча Ф. Кафки — це аналітичний етюд, в якому автор дає своє, екзистенціальне тлумачення образу титана. Прометей у Кафки не представлений як громадський ідеал служіння людству. Автор стверджує, що була рана і залишилися скелі. Отже, правда життя — страждання. Кафкіанський герой символізує не так людство, як окрему людину, індивіда.

Франція: *А. Камю* «Прометей у пеклі»

Україна: *М. Рильський* «Прометей». Вірш М.Рильського пройнятий оптимістичним пафосом і цікавий прямим авторським зверненням до міфічного героя через віки.

А. Малишко «Прометей». У поемі А. С.Малишка спостерігається героїзація життя простої людини, пораненого бійця зі Смоленщини, якого в часи окупації знайшли і прихистили жителі українського селища.

XXI ст.

Україна: *Л. Костенко* «Вітри гули віолончеллю»

Джерела

Волощук Є.В. Світова література: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. - Видавництво: К.:Генеза, 2014.

Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мельник А. О., Бицько О. К. Зарубіжна література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. — Київ : УОВЦ «Оріон», 2017.

Кадоб'янська Н.М. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвітніх навч. закладів. — Х: Тов-во «СИЦІЯ», 2017

Ковбасенко Ю. І. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвітніх навч. закладів. — Київ: Літера ЛТД, 2017

Куцінко О. Г. Усі уроки зарубіжної літератури. 9 клас. — Х. : Вид. група «Основа», 2009.

Мілянська Н.Р. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. — Тернопіль : Астон, 2017.

Ніколенко О. М., Зуєнко М.О., Стороха Б.В., Туряниця В.Г., Орлова О.В. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвітніх навч. закладів. – К.: Грамота, 2017

Ніколенко О. М., Конєва Т.М., Орлова О.В. Світова література: підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К. : Грамота. 2014.

http://svitliteraturu.com/load/dopomoga_uchnju_iz_zar_lit/6_klas/mif_pro_prometeja_dopomoga_u_chnju/15-1-0-676

Копіювання та розміщення матеріалу на сторонніх сайтах ЗАБОРОНЕНО!!!

Парашич В. В. Усі уроки зарубіжної літератури. 9 клас. I семестр. — Х. : Вид. група «Основа», 2017.

Парашич В. В. Усі уроки світової літератури. 6 клас. I семестр. — Х. : Вид. група «Основа», 2014.

Полулях Н. С. Зарубіжна література. 9 клас : розробки уроків. — Харків : Вид-во «Ранок», 2017.

Чередник Л. А. Зарубіжна література. 6 клас : розробки уроків. — Х. : Вид-во «Ранок», 2015.